

Abstrakt

Tato disertační práce se zabývá fantastickými prvky v současné japonské literatuře. Fantastické prvky jsou v ní produktivním narativním nástrojem, ale přesto jim dosud nebyla v tomto kontextu věnována dostatečná pozornost. Cílem práce je prozkoumat význam a funkce těchto prvků skrze detailní analýzy literárních děl za užití uceleného teoreticko-analytického rámce.

Tyto analýzy provádím na vybraných dílech čtyř současných japonských autorů – Murakamiho Harukiho, Óeho Kenzaburóa, Medorumy Šuna a Tawady Jóko. Fantastika je v kontextu této disertace chápána jako práce s aletickou modalitou fikčního světa, tedy s tím, co je možné a nemožné v daném světě, a jako prostředek vyjádření využívající opozici mezi jeho přirozenou a nadpřirozenou oblastí. Vztahy mezi těmito oblastmi světa se pak stávají objektem mého zkoumání. Z tohoto důvodu je analytický aparát práce založen na teorii fikčních světů, zejména v pojetí Lubomíra Doležela, Nancy Trillové, Umberta Eca a Thomase Pavela. Teorie fikčních světů umožňuje popsat strukturu oblastí fikčního světa díla, postihnout jejich vzájemné vztahy, a rovněž to, do jaké míry je existence nadpřirozena v daném světě ověřena. Fantastické prvky jsou význačné, přitahují interpretační pozornost čtenáře a nesou bohatší význam než prvky mimetické. K popisu mechanismu, jímž fantastické prvky získávají tuto vyjadřovací sílu, využívám konceptů nepřirozené naratologie Jana Albera, který postuluje různé strategie čtení, jež čtenář při kontaktu s fantastickými prvky zapojuje, aby se vyrovnal s jejich nepřirozeností.

Ve třech analytických kapitolách se za použití těchto teoretických nástrojů zaměřuji na fantastiku v dílech výše zmíněných autorů, v každé z jiného hlediska. V první je to fantastika jako prostředek konkretizace společenských obav a atmosféry určitého historického období, v druhé jako způsob vyjádření periferní identity a konfrontace s traumatickou kolektivní pamětí a ve třetí se pak věnuji fenoménu nadpřirozené metamorfózy, jeho užití v postmoderní literatuře a účinkům na identitu postav.

Těmito analýzami ukazuji bohatost významů a funkcí fantastiky v současné japonské literatuře. Odhaluji rovněž rozličné podoby, jichž struktury vztahů mezi přirozenem a nadpřirozenem ve světech děl nabývají, a identifikuji duality, které tyto struktury symbolizují. Dokazuji, že přes svou antimimetickou povahu fantastické prvky otevírají čtenáři náhled na palčivé otázky reálného světa. Slouží tedy jako důležité prostředky vyjádření. Zároveň je vnímám jako prvky kreativní: umožňují nastolovat témata a stavět příběhy, které jsou mimetickým prostředkům jen stěží dostupné.

Klíčová slova: fantastika, teorie fikčních světů, nepřirozená naratologie, postmoderní literatura, současná literatura, japonská literatura, Okinawa, Japonsko, Murakami Haruki, Óe Kenzaburó, Tawada Jóko, Medoruma Šun